

РОЛЬ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТАМИ ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМКУ

THE ROLE OF MODERN INFORMATIONAL TECHNOLOGIES IN FORMATION OF INFORMATIONAL COMPETENCE TO STUDENTS OF ECONOMIC DIRECTIONS

Шевчук О.В.

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики,
Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Яшина А.В.

викладач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики,
Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Shevchuk Olexander

PhD in Pedagogical Sciences, Teacher of the Department of Finance,
Economics and Economic Cybernetics of the
Podilsky Special Educational-Rehabilitation Social-Economic College

Yashyna Alla

Teacher of the Department of Finance,
Economics and Economic Cybernetics of the
Podilsky Special Educational-Rehabilitation Social-Economic College

У статті розглянуто процес формування інформаційної компетентності у студентів економічного профілю в умовах інклюзивного навчання. Розглянуто інформаційне суспільство, що бурхливо розвивається, адже інформаційна компетентність, поза сумнівом, одна з найбільш затребуваних і необхідних компетентностей. Розглянуто інформаційну компетентність особи і інформаційна компетентність суспільства які взаємно розвиваються, збагачують один одного, особовий рівень інформаційної компетентності залежить від рівня інформаційної компетентності суспільства, який, у свою чергу, визначається інформаційною компетентністю суб'єктів, що входять в нього. Використання комп'ютерних технологій в освіті істотно розширює можливості інтелектуального і пізнавального розвитку студентів в умовах інклюзивного навчання, забезпечуючи доступ до будь-якої інформації з навчального предмету.

Ключові слова: інформаційна компетентність, інклюзивне навчання, студент, комп'ютерні технології, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

В статье рассмотрен процесс формирования информационной компетентности студентов экономического профиля в условиях инклюзивного обучения. Рассмотрены информационное общество бурно развивается, ведь информационная компетентность, несомненно, одна из самых востребованных и необходимых компетенций. Рассмотрены информационную компетентность личности и информационная компетентность общества взаимно развиваются, обогащают друг друга, личный уровень информационной компетентности зависит от уровня информационной компетентности общества, который, в свою очередь, определяется информационной компетентностью субъектов, входящих в него. Использование компьютерных технологий в образовании существенно расширяет возможности интеллектуального и познавательного развития студентов в условиях инклюзивного обучения, обеспечивая доступ к любой информации по учебному предмету.

Ключевые слова: информационная компетентность, инклюзивное обучение, студент, компьютерные технологии, информационно-коммуникационные технологии (ИКТ).

In research describes pedagogical methods and techniques forming the informational competence of future economists in conditions of inclusive education. The effect of inclusive education on the formation of the professionalism of future specialists has been researched. The article deals with the process and conditions for the formation of informational competence of future economists in the conditions of inclusive education, because in the system of higher education information competence is a necessary requirement to ensure the performance of a professional future economist. This requires the deliberate formation of information competence in the context of inclusive education as a value for students, contributing to meaningful implementation and management of activities in the field of information and communication technologies. On the basis of the research conducted, the necessary computer and information providing was described, as the requirements of employers for graduates of higher educational institutions of higher education changed. One of the most important requirements is the ability of a university graduate to possess information technology. In the intellectual labor market are becoming demanded by specialists with a high level of information culture and competence. A modern specialist should be able to receive, process and use information through computers, telecommunications and other means. The task of forming such a person, who is ready for updating of knowledge throughout the whole life path, arises. Ability to choose the necessary information, to systematize it, to assimilate it at a high level, to navigate in the growing information flow – the important quality of the graduate of the university. That to do this, he must have the information competence. One of the activities of an economist is the rapid and qualitative work with information on the basis of computer and information technology. The future specialist should strive to rationalize his activities in solving the task set before him, to choose such methods of action, which he considers optimal. Information competence, even in the context of inclusive education, consists of three components: to know, to be able to use in educational activities and future professional activities, to work independently with information and communication technologies.

Key words: *informational competence, inclusive education, student, computer technology, information and communication technologies (ICT).*

Постановка проблеми. Сучасні інформаційні технології є комп'ютерною обробкою інформації по заздалегідь відпрацьованих алгоритмах, зберігання великих об'ємів інформації на різних носіях і передачу інформації на будь-які відстані в гранично мінімальний час. Ми живемо у світі високих технологій та інформаційної цивілізації, яка народжується в результаті розвитку і постійного вдосконалення інформаційно-комп'ютерних технологій. Сучасні інформаційні технології, які у зв'язку із загальною комп'ютеризацією зараз вийшли на принципово новий рівень, – передача, зберігання, обробка і сприйняття інформації. Інформаційні технології є витратною галуззю, адже вона вимагає високої підготовки фахівців і наукомісткої техніки, зате їх реалізація досить часто причетна до революційними перетвореннями і саме тому питання щодо формування інформаційної компетентності, комп'ютерної грамотності є не аби як актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуваній тематиці приділяється чимало уваги як серед науковців, так і вивчаючи це питання у стінах навчального закладу. Примітно, що інформаційна економіка змінила функцію грошей, які на сучасному етапі виступають в ролі засобу розрахунків. Сьогодні завдяки розвитку інформаційних технологій з'явився віртуальний банкінг і системи оплати, які грають значну роль в розвитку сучасної економічної діяльності держави. Крім того, інформаційні технології в економіці – це комплекс дій, які здійснюється над економічною інформацією за допомогою комп'ютерів і іншої техніки з метою отримання позитивного оптимального результату.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Немає чітко сформова-

ного алгоритму для формування інформаційної компетентності в умовах інклюзивного навчання.

Цілі статті: розглянути роль і значення інформаційних технологій в економіці; вивчити основні проблеми реалізації ІТ та формування інформаційної компетентності у студентів економічного профілю

Виклад основного матеріалу. Значення інформаційних технологій в економіці сьогодні є одним з найпопулярніших тем для дослідження. Це результат того, що сьогодні ми живемо в епоху комп'ютерних технологій, використовуваних нами всюди. Тому економістам треба знати і уміти правильно застосовувати інформаційні технології та формуючи інформаційну компетентність.

Використання інформаційних технологій в економіці включає збір, обробку, зберігання і передачу великих масивів економічної інформації. Крім того, сьогодні вивчають способи збору інформації з різних джерел, які доступні людству. Обробка економічної інформації відбувається по визначених і заздалегідь заданих алгоритмах, які треба не просто уміти використовувати, а передусім, слід розуміти їх правильний сенс і призначення. Зберігання економічної інформації може здійснюватися в різних об'ємах і на різних носіях. При цьому, передавати сьогодні інформацію можна на різні відстані, щонайдовші і наймовірні, і в найкоротші терміни.

Складається ситуація, коли «світ тонких технологій починає управляти світом машин – світом реальності».

Таким чином, інформаційна економіка – це галузь науки (економіки), яка у свою чергу вимагає максимальних капіталовкладень, що розвивається, з метою придбання високотехнічної тех-

ніки і підготовки необхідного рівня фахівців. Тому інформаційна економіка як важлива галузь науки, сьогодні вимагає значного інвестування. Проте, результати себе довго чекати не примушують. Вони просто приголомшуючі, і їх можна охарактеризувати як новий виток розвитку науки [3].

Сьогодні, завдяки новим інформаційним технологіям в економіці, більшість бізнесменів відправляють своїх працівників на курси підвищення кваліфікації, і освоєння нових програмних продуктів, які дозволяють збільшити і оптимізувати кінцевий результат. У свою чергу для працедавців, це означає значні витрати на підготовку фахівців, проте в майбутньому, маючи фахівця, який уміє працювати з певними програмами, він максимально збільшить ефективність праці на своєму підприємстві.

Інформаційна економіка дала можливість зробити значний прорив вперед. Останнім часом, як усім відомо, змінилися функція грошей, завдяки інформаційним технологіям, з'явилися пластикові карти, віртуальні гроші. Це дозволило суспільству не носити з собою безліч купюр, а зручно і надійно забезпечувати свої платежі. Усе це належить новому етапу розвитку інформаційних технологій в економіці [1].

Створення нового наукового і технічного напрямку у вигляді методів і засобів спочатку кібернетики, а потім і інформатики, істотно змінило образ світу. Тепер не стільки обсяги промислового виробництва і темпи його росту стали визначати могутність і рейтинг країни у світовій спільноті, скільки її інформаційні можливості. На зміну цінностям, характерним для індустріального суспільства, приходять інші, які визначаються інформаційними ресурсами держави і стратегією їх включення в життя суспільства.

Проблема інформаційної компетентності все частіше аналізується на сторінках наукової літератури. Але не можна не враховувати, що реалії і темпи розвитку інформаційного суспільства вже не дозволяють ототожнювати інформаційну компетентність з банальною комп'ютерною письменністю, потрібний набагато детальніший і повніший аналіз цієї проблеми.

У інформаційному суспільстві, що бурхливо розвивається, інформаційна компетентність, поза сумнівом, одна з найбільш затребуваних і необхідних компетентностей. Велике значення тут придбаває особу фахівця, оскільки професійні вимоги завжди розглядаються через призму індивідуальності фахівця, його досвіду і особливостей мотивації для підвищення своєї інформаційної компетентності.

Виходячи з реалій сучасного інформаційного суспільства, очевидно, що для досягнення певного рівня інформаційної компетентності умовах інклюзивного навчання фахівцеві необхідно:

- постійно придбавати нові знання і уміння у сфері інформаційно-комунікаційних технологій;
- розвивати свої комунікативні і інтелектуальні здібності;

- здійснювати інтерактивний діалог в єдиному інформаційному просторі.

Для підвищення рівня своєї інформаційної компетентності людина інформаційного суспільства повинна передусім уміти систематизувати отриману інформацію і знання, виділяти дійсно важливе для себе. Йому необхідно орієнтуватися в потоках різноманітної інформації, виявляти і відбирати відому і нову, оцінювати значущу і другорядну. Інакше він просто потоне в потоці інформаційного сміття, «спаму» або стане жертвою інформаційного стресу, намагаючись «обійняти неосяжне». Реалізація цієї навички неможлива без підвищення загального освітнього рівня [4].

Отже, для того, щоб стати інформаційно компетентним, людина має бути активним суб'єктом комунікаційних процесів. Кінцевою метою оволодіння інформаційною компетентністю є формування активної самостійної, творчої особи, здатної до самореалізації і самоактуалізації.

Інформаційна компетентність особи і інформаційна компетентність суспільства – об'єкти взаємно розвиваються, збагачують один одного. Отже, особовий рівень інформаційної компетентності залежить від рівня інформаційної компетентності суспільства, який, у свою чергу, визначається інформаційною компетентністю суб'єктів, що входять в нього.

У структурі інформаційної компетентності фахівців можна виділити наступні компоненти:

- комплекс отриманих знань, необхідних для творчого вирішення професійних завдань;
- сукупність різноманітних способів діяльності, необхідних для самореалізації в професійній діяльності;
- особові якості суб'єкта, його потреби, мотивації, спрямовані на підвищення компетентності;
- вибір найбільш значущих ціннісних орієнтацій.

Інформаційна компетентність може отримуватися і удосконалюватися, зокрема, через оволодіння навичками комп'ютерних ігор (переважно дітьми і підлітками). Не зупиняючись на негативних моментах дії комп'ютерних ігор, виділимо їх позитивні сторони, що допомагають дитині і підліткові адаптуватися в інформаційному суспільстві.

Комп'ютерний гравець звикає переміщатися з одного віртуального світу в інший, швидко сприймати незнайомі ситуації і адаптуватися до них. У суспільстві XXI століття, що бурхливо змінюється, розвинена інтелектуальна гнучкість забезпечить пристосування до нових, несподіваних реалій. Комп'ютерні ігри виконують, таким чином, функцію соціалізації молоді в постіндустріальному суспільстві.

У останнє десятиліття в освітню систему все глибше проникає дистанційне, віртуальне навчання. Для успішної соціальної і професійної адаптації школяр, студент, фахівець в

обов'язковому порядку повинні відповідати новим вимогам, які пред'являє до них сучасне суспільство, комп'ютеризоване і обплутане мережею Інтернет. Але разом з вимогами це суспільство надає і масу можливостей для людини, яка хоче отримувати нові знання. Розглянемо їх [2].

1. Використання комп'ютерних технологій в освіті істотно розширює можливості інтелектуального і пізнавального розвитку студентів в умовах інклюзивного навчання, забезпечуючи доступ до будь-якої інформації по предмету, що вивчається.

2. Дистанційна передача інформації забезпечує рівні можливості для здобуття освіти і безперервного підвищення кваліфікації усім людям незалежно від їх місця проживання і соціально-економічного положення.

3. Можливість кардинально підняти якість освіти за рахунок забезпечення індивідуальності темпу і графіку вивчення матеріалу, надання можливості поєднувати навчання з трудовою діяльністю, оперативності включення в навчальний процес найсвіжіших знань, залучення до розробки загальнодоступних навчальних матеріалів найбільш кваліфікованих педагогів і учених, незалежно від їх місця роботи і проживання.

З розвитком інформаційного суспільства пов'язані інтенсивні процеси становлення нової освітньої парадигми, що йде на зміну класичної. У основі нової парадигми лежить зміна фундаментальних уявлень про людину і його розвиток через освіту [3].

Сучасна людина повинна не лише мати деякий обсяг знань, але і уміти вчитися: шукати і знаходити необхідну інформацію, щоб вирішити ті або інші проблеми, використовувати різноманітні джерела інформації для вирішення цих проблем, постійно вчитися.

Електронне навчання – це технологія, орієнтована на освіту, що вчиться на новий стиль, для життя і на освіту впродовж усього життя, тобто технологія для гідного і красивого життя в інформаційному суспільстві, технологія, що розвиває уміння і навички для стійкого життя і безперервного самоудосконалення. Необхідна якість освіти в інформаційному суспільстві не може бути досягнута старими методами. Розширення доступу до освіти благотворно позначиться на

розвитку кожної людини, суспільства і держави у тому випадку, якщо освіта буде якісною.

У сучасному інформаційному суспільстві проблема якості, інтенсивності і доступності освіти коштує дуже гостро. Сучасні темпи розвитку такі, що знання застарівають дуже швидко, а потреба в нових знаннях колосальна. Якщо раніше навчальні програми не мінялися десятиліттями, то зараз вони переглядаються мало не щороку. Необхідно максимально інтенсифікувати процеси навчання, не упускаючи при цьому жодної можливості, будь то дистанційне навчання або створення повчальних телепрограм для дітей.

Відповідність освіти вимогам інформаційної компетентності, по суті, означає, що освіта людини інформаційного суспільства має бути безперервною, впродовж усього життя. Адже при реаліях сучасного життя, що постійно змінюються, знання, отримані в молодості, швидко застарівають. Відповідно, і шкільна освіта має бути організована по-іншому. Про це писав ще Э. Тоффлер в роботі «Шок майбутнього».

Головними ресурсами інформаційного суспільства є інформація і творчість, а це вимагає абсолютно нових висококваліфікованих інтелектуальних працівників для усіх сфер матеріального і нематеріального виробництва.

Інформаційне суспільство вимагає від людей нових умінь і навичок в трьох ключових сферах «уміння вчитися, уміння спілкуватися і уміння вибирати» [5, с. 450].

Висновки. компетентність в широкому сенсі можна розуміти як здатність людини повною мірою осмислити реалії інформаційного суспільства і використовувати усі можливості, що надаються ним, здатність усебічно адаптуватися і самореалізуватися в інформаційному суспільстві. Треба також враховувати зворотну сторону – чим більше людина інформаційно компетентна, тим вона потрібніша в інформаційному суспільстві. Інформаційна компетентність не є чимось невизначеним, вона може отримуватися і удосконалюватися; необхідною умовою цього є відповідна освіта. Без використання усіх освітніх можливостей, які надають нам сучасні інформаційно-комунікативні технології, не можна підготувати фахівця, кваліфікація якого відповідала б реаліям життя, що швидко міняються.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Тришина С.В., Хуторской А.В. Информационная компетентность специалиста в системе дополнительного профессионального образования. *Интернет-журнал «Эйдос»*. 2004. 22 июня. URL: <http://www.eidos.ru/journal/2004/0622-09.htm>. (дата звернення: 01.06.2019).
2. Тріпак М.М., Шевчук О.В. Формування інформаційної компетентності майбутніх економістів в умовах інклюзивного навчання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Випуск 24. Частина 3. С. 105–108.
3. Баловсяк Н.В. Формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 20 с.
4. Головань М. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2007. № 4. С. 62–69.
5. Иванов Д.В. Виртуализация общества. Версия 2.0. СПб. : Петербургское востоковедение, 2002. 224 с.